Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d. : 24 juni 2025
Zaaknummer : 202481248
Afdeling opsteller : Maatschappelijke ontwikkeling
Bereikbaar onder : 06 13431369, inge.tuin@brunssum.nl
Portefeuillehouder : Jaimy van Dijk
Raadsvergadering d.d. : 16 september 2025
Uiterlijke datum : Niet van toepassing

Aan de raad,

1. Onderwerp

Regionaal gezondheidsbeleid 2025-2030 "Gezondheid nu, voor later!"

2. Uitgangssituatie (WAAROM?)

a. Aanleiding

Gemeenten hebben de wettelijke plicht om gezondheidsbeleid te ontwikkelen en te voeren. De 16 gemeenten in Zuid-Limburg doen dit al meer dan vijftien jaar gezamenlijk op regionaal niveau. Begin 2024 zijn de gemeenten, samen met de GGD, gestart met het proces om te komen tot het nu voorliggende nieuwe regionaal gezondheidsbeleid voor de periode 2025-2030, getiteld 'Gezondheid nu, voor later!' In het proces zijn de vele ontwikkelingen binnen het gezondheidsbeleid meegenomen en zijn de Gemeentelijke Regiegroep Gezond Zuid-Limburg, de Stuurgroep Trendbreuk en de adviesraden sociaal domein van alle Zuid-Limburgse gemeenten betrokken geweest.

We hebben in Zuid-Limburg de ambitie om 25% van de gezondheidsachterstanden ten opzichte van Nederland in 2030 in te lopen. Dat is een enorme opgave, we zijn er nog niet. Uit recente monitorresultaten van de GGD blijkt dat de achterstanden nog niet zijn afgenomen. Dat betekent niet dat de gezamenlijke inspanningen van de gemeenten en vele organisaties zinloos zijn. Er zijn genoeg voorbeelden dat we de afgelopen periode veel hebben bereikt en goede stappen hebben gezet. Het laat wel zien dat gezondheidsachterstand een hardnekkig probleem is in de regio en gezondheidsverbetering nóg meer inspanning en bewustwording en een langjarige investering vraagt.

In het nieuwe gezondheidsbeleid gaan we dan ook nadrukkelijk door op de ingeslagen weg en continueren we de Trendbreukaanpak. Gelet op de uitdagingen waar de regio voor staat, verbreden we onze focus: we willen niet alleen dat kinderen gezond opgroeien en gelijke kansen krijgen, maar ook dat inwoners gezond blijven, zowel fysiek als geestelijk. En dat zij hierin worden gestimuleerd door hun leefomgeving. Daarmee kent dit herijkte gezondheidsbeleid 4 pijlers:

1. Gezond Opgroeien
2. Gezond Blijven
3. Gezonde Geest
4. Gezonde Leefomgeving

3. Gewenste situatie (WAT?

a. Wat willen we bereiken?

Door in te stemmen met het definitieve concept Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu voor later!' voldoen we aan onze wettelijke verplichting en beschikken we over een richtinggevend document voor het gemeentelijke gezondheidsbeleid vanuit een integrale visie op gezondheid. Hiermee

beogen we als Zuid-Limburgse gemeenten de gezondheidsachterstand ten opzichte van het Nederlands gemiddelde in te lopen. We realiseren een trendbreukaanpak voor de eerste levensfasen conform het plan van aanpak trendbreuk en concrete inzet op preventie en gezondheidsbevordering rond gezond blijven. Ook stimuleren we 'health in all policies' waardoor de aandacht voor fysieke en mentale gezondheid in alle beleidsvelden een plek heeft.

b. Kaders

1. eerdere besluitvorming (BBV nr.)
   Regionaal gezondheidsbeleid 2020-2023 "Zuid Springt Eruit!" Djuma 942349

2. traject tot dusverre
   - De nota is opgesteld door de regionale werkgroep gezondheidsbeleid, geformeerd uit ambtenaren van de Zuid-Limburgse gemeenten en medewerkers van de GGD;
   - De Zuid Limburgse adviesraden zijn om advies gevraagd;
   - De adviesraden zijn uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst;
   - Het AB GGDZL heeft de nota gezien, besproken en min of meer goedgekeurd, vaststelling is aan de raden. Het zou mooi zijn als alle Zuid-Limburgse gemeenten dit ook – zoals gebruikelijk – zoveel mogelijk tegelijk doen, bijvoorbeeld: het voorstel gaat na de meivakantie naar alle 16 colleges van B&W (via alle AB-leden), daarna kan het voorstel voor of direct na de zomer naar de gemeenteraden.

3. rol/ bevoegdheden college van B en W
   Ons college heeft ingestemd met de doorgeleiding van dit raadsvoorstel, waarin uw gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met het definitieve concept Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-20230 "Gezondheid nu, voor later!" en is (mede) verantwoordelijk voor de uitvoering van het gezondheidsbeleid.

4. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)
   Wet publieke gezondheid (Wpg)
   Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

5. past het voorstel in de strategische visie/ relatie met uitvoeringsagenda?
   Ja, het beleidsplan sluit aan bij de gemeentelijke visie en ambities Samen voor Brunssum

6. relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen
   Dit voorstel heeft géén financiële consequenties. De uitvoering wordt gerealiseerd via reeds bestaande vastgestelde uitvoeringsplannen. De financiering daarvan past binnen de bestaande kaders, waarbij de uitgaven vooralsnog worden gedekt uit GALA/IZA tot en met 2026. De opvolging van GALA/IZA ligt momenteel bij Ministerie van VWS. De verwachting is dat er deels wel structurele middelen richting gemeenten komen. Zodra hierover duidelijkheid is kan een keuze gemaakt worden over de voortzetting van de uitvoering van een aantal onderdelen na 2026.
   De GGD Zuid-Limburg is een belangrijke uitvoerder van het regionaal gezondheidsbeleid en een belangrijk gedeelte van de uitvoering wordt dan ook gedekt vanuit de begroting van de GR GGD Zuid-Limburg. Het regionaal gezondheidsbeleid is echter ook een gezamenlijke, regionale opgave. Dankzij o.a. Trendbreuk werken we in de regio op dit punt al geruime tijd samen aan het verbeteren van de gezondheidssituatie van onze inwoners. Dit wil zeggen dat ook andere samenwerkingspartners hun steentje bijdragen. Denk aan bijvoorbeeld de

welzijnspartijen, zorgorganisaties en het onderwijs. Deze organisaties kennen vaak andere financieringsstromen (bv. Onderwijsmiddelen, Wlz, Wmo), soms ook vanuit een subsidierelatie met de gemeente.

c. Argumenten en overwegingen

1.1 Gemeenten zijn verplicht, conform artikel 13 uit de Wet publieke gezondheid, binnen twee jaar na openbaarmaking van de landelijke gezondheidsnota een nota gemeentelijk gezondheidsbeleid vast te stellen.

Het eerdere regionaal gezondheidsbeleid 'Zuid Springt Eruit' had een looptijd tot en met 2023. Het Algemeen Bestuur van de GGD Zuid-Limburg heeft in september 2023 ingestemd met het voorstel om dit met één jaar te verlengen tot en met 2024. Reden hiervoor was de invoering van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Dat wil zeggen dat, conform de Wet publieke gezondheid, dit jaar een nieuw regionaal gezondheidsbeleid moet worden vastgesteld.
We kiezen met nieuwe regionaal gezondheidsbeleid 'Gezondheid nu, voor later!' voor een looptijd van zes jaar (2025 tot en met 2030). Hiermee benadrukken we het duurzame en meerjarige karakter van het regionaal gezondheidsbeleid. Deze termijn sluit ook aan bij de vorige nota, waarin 2030 als streefdatum werd genoemd. Gezondheidsbeleid vraagt immers, zoals we in eerdere versies ook hebben vastgesteld, een lange adem en meerjarige betrokkenheid. Tot slot kunnen we met het kiezen voor de termijn 2025-2030 in de toekomst weer in de pas lopen met de termijn van twee jaar na openbaarmaking van het landelijke gezondheidsbeleid.

1.2 Het beleidsplan sluit aan bij de gemeentelijke visie en ambities.

Het Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu, voor later!' draagt bij aan het realiseren van de ambitie Brunssum uit te bouwen tot een aantrekkelijke en vitale gemeente met een prettig woon-, werk- en leefklimaat. Met het nieuwe gezondheidsbeleid wordt ingezet op preventie, het stimuleren van gezondheidsbewustzijn van kinds af aan en het verbeteren van de mentale en de fysieke gezondheid van al onze burgers. In het regionale gezondheidsbeleid is de positieve gezondheid van inwoners het uitgangspunt. In dit herijkte gezondheidsbeleid wordt gezondheid integraal benaderd, waarbij alle dimensies van positieve gezondheid worden meegenomen. Het gezondheidsbeleid richt zich niet alleen op ziektepreventie door in te zetten op verhoging van de vaccinatiegraad, maar ook op het bevorderen van veerkracht, welzijn en eigen regie voor alle inwoners. Ook benadrukken we in dit regionale gezondheidsbeleid dat de aanwezigheid van groen bijdraagt aan de gezondheid van mensen en dat het belangrijk is dat de ruimtelijke inrichting daarvan getuigt. Verder is 'Health in all policies' toegevoegd als uitgangspunt in het gezondheidsbeleid. Ook zetten we in op beweging en gezonde voeding, o.a. via Gezonde Scholen, een rookvrije start en omgeving voor kinderen, het gezonder maken van de omgeving waarin wordt gesport en waar kinderen veilig buiten kunnen spelen en via leefstijlinterventies voor jong en oud.

<u>Programma Trendbreuk</u>
Trendbreuk is een gezamenlijke ambitie van vele partijen in Zuid-Limburg, waaronder de gemeenten. Doel hiervan is om in 2030 een kwart van de achterstanden ten opzichte van de rest van Nederland te hebben ingelopen. Met Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu, voor later!' gaan we door op deze ingeslagen weg en blijven we onverminderd inzetten op dit doel. Samen maken gemeenten, Provincie, Rijk, GGD en andere maatschappelijke partners langjarig werk van de trendbreuk.

Daarbij blijven we de focus op de jeugd leggen en verbreden we vanuit dit nieuwe gezondheidsbeleid onze focus. We blijven inzetten op bewezen, effectieve interventies, het bundelen van (financiële) middelen en een langjarige domeinoverstijgende samenwerking.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA)

Het Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 ‘Gezondheid nu, voor later!’ sluit aan bij het GALA en het IZA. Beide akkoorden bieden de kans om de integrale Trendbreukaanpak van de regio te verbreden en te versterken. Het regionaal gezondheidsbeleid staat niet op zichzelf, maar vormt een integraal onderdeel van een breder geheel van akkoorden en afspraken die gericht zijn op het bevorderen van het welzijn en de gezondheid van inwoners van Zuid-Limburg. Een aantal uitvoeringstaken in het nieuwe regionaal gezondheidsbeleid is ook al vastgelegd in de agenda voor de regionale uitvoering van GALA en IZA.

Door de verbinding van het regionaal gezondheidsbeleid met de afspraken op basis van GALA en IZA ontstaat een samenhangende en geïntegreerde aanpak van gezondheid en welzijn op lokaal niveau. Dit biedt kansen voor synergie, efficiëntie en effectiviteit in de uitvoering van gemeentelijk beleid en draagt bij aan het realiseren van gezonde en vitale gemeenschappen.

Regioplan Zuid-Limburg 2023

Eind 2023 werd het Regiobeeld Zuid-Limburg 2023 gepubliceerd. Hierin staan de stand van zaken in de regio en de uitdagingen waar onze regio voor staat: het inhalen van de gezondheidsachterstand, de kloof tussen zorgvraag en zorgaanbod, het hoge zorggebruik, de kansenongelijkheid en de noodzaak van het versterken van een (regionale) integrale domeinoverstijgende aanpak. Het Regiobeeld is geconcretiseerd in het Regioplan Zuid-Limburg 2023.

Het regioplan richt zich op het bevorderen van de leefbaarheid, economische vitaliteit en sociale cohesie in de regio. Dit plan omvat diverse thema's die nauw verbonden zijn met gezondheid en welzijn en biedt zodoende logische aanknopingspunten voor het gemeentelijke gezondheidsbeleid.

Het Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 ‘Gezondheid nu, voor later!’ zet in lijn met het regioplan in op het realiseren van een gezonde generatie, een omgeving waarin mensen samen gezond blijven, veerkrachtigere ouderen, preventie gericht op een goede mentale gezondheid en een gezonde leefomgeving.

Opties en keuze

Ondanks de enorme opgave op het gebied van gezondheid en het inlopen van achterstanden zien we geen extra financiële ruimte voor investeringen in publieke gezondheid.

Er zijn Rijksbezuinigingen aangekondigd op de publieke gezondheid waarbij, naast de bezuinigingen op preventie, met name bij Versterking van Infectieziektebestrijding en Pandemische paraatheid (VIP) minder budget wordt verwacht. Hierdoor is sprake van een forse taakstelling binnen de GGD Zuid-Limburg vanaf 2026. Daarnaast zien veel Zuid-Limburgse gemeenten het ‘ravijnjaar’ op zich afkomen en hebben zij te maken met grote financiële vraagstukken.

Hoewel het zorgakkoord met het nieuw aanvullende zorg- en welzijnsakkoord wordt uitgebreid, is nog onduidelijk wat dit op de lange termijn betekent voor de GALA-middelen en het aandeel voor de gemeenten in de IZA-middelen. Wel is duidelijk dat, als deze middelen overgaan naar het gemeentefonds, dit gepaard zal gaan met een bezuiniging van 10%. Het staat buiten kijf dat eventuele financiële beperkingen en bezuinigingen op de publieke gezondheid een remmend effect hebben op het realiseren van de ambities.
Om dit risico zoveel mogelijk te beperken, wordt ingezet op verbinding met andere domeinen en het benutten van kansen die er zijn om alternatieve middelen aan te boren. Daarnaast vindt een tussenevaluatie plaats in 2028 waarin ook de financiële ontwikkelingen meegenomen zullen worden en eventueel doelen worden bijgesteld

4. Bijlagen:
- Regionaal beleidsnota 2025-2030 (Djuma 202538989)

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester Secretaris

Raadsbesluit

Afdeling : Maatschappelijke ontwikkeling
Registratiekenmerk : 202481248

De raad van de gemeente Brunssum,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 3 juni 2025 afdeling Maatschappelijke ontwikkeling;
Gelet op het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) en de Wet publieke gezondheid (Wpg).

Besluit:

1. In te stemmen met het definitieve concept Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 ‘Gezondheid nu voor later!’

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 16 september 2025,

De Raad voornoemd,

Voorzitter Griffier